

Centres de recerca

Centres propis

Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè
 Centre Català de la Nutrició
 Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural
 Laboratori de Fonètica

Centres consorciats

Centre de Terminologia Catalana
 Centre de Recerca Matemàtica
 Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals

Centres propis

Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (LEGEF)

Directora: Emma Suriñach Cornet
 Coordinadora: M. del Mar Tapia
 Jiménez

El Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (LEGEF) va ésser constituït l'any 1982 i està format per investigadors de diferents institucions amb la finalitat comuna de treballar i divulgar estudis en el camp de les ciències de la Terra. Aquest laboratori centra la seva activitat en l'estudi de la sismicitat i l'estructura interna (litosfera) de Catalunya a partir de les dades de les estacions que gestiona o bé fent servir la informació proporcionada per altres institucions que treballen en el mateix camp.

L'estructura del LEGEF consta d'un director, un col·laborador científic

(que forma part del personal de l'IEC i realitza funcions de secretari i coordinador) i diversos col·laboradors de diferents institucions dins la mateixa àrea de treball. Segons un conveni establert amb la Universitat de Barcelona (UB) el novembre de 1994, els professors, investigadors i becaris de la mateixa Universitat adscrits al LEGEF desenvolupen les activitats de recerca al LEGEF i a la UB. Com a laboratori de l'Institut d'Estudis Catalans, el LEGEF té assignat un membre de l'IEC com a ponent.

El LEGEF disposa d'estacions pròpies que tenen la funció de laboratori, instal·lades al túnel del Cadí (CADI) i al monestir de Poblet (POBL), a més de gestionar, per mitjà d'un conveni, l'estació de la CN Vandellòs II (VAN2). D'altra banda, i gràcies a un conveni marc de

cooperació amb la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (RACAB), gestiona també de manera conjunta amb aquesta institució les estacions digitals que envien senyal a l'Observatori Fabra (FBR i FONT). També rep senyals de les estacions sísmiques de Bardonecchia (BNI), de la MedNet i l'Institut Nacional de Geofísica i Vulcanologia (Itàlia); de Kerkira (KEK), de l'Institut de Geodinàmica de l'Observatori Nacional d'Atenes

(Grècia); de l'Ermita de los Tres Juanes (AETJ), a Granada; de Ceuta (CEUT), de l'Institut Andalus de Geofísica, i d'Hortiatís (HORT) i Coloumbo (CMBO), de la Universitat Aristotèlica de Tessalònica (Grècia).

La seu del LEGEF està situada a l'edifici del carrer de M. Aurèlia Capmany de l'Institut d'Estudis Catalans. Trobareu una informació més detallada sobre l'activitat a <http://sismic2.iec.cat/drupal>.

Centre Català de la Nutrició (CCNIEC)

Director: Jordi Salas-Salvadó

L'objectiu fonamental del Centre Català de la Nutrició (CCNIEC) és contribuir a l'avenç de la recerca bàsica i aplicada en nutrició i millorar la qualitat de la informació i de la formació nutricional de la societat.

Funcions

Entre les principals funcions del CCNIEC destaquen les següents:

— Coordinar els esforços individuals i col·lectius dels grups d'investigació per a poder resoldre els problemes nutricionals de la ciutadania.

— Fomentar i difondre missatges d'educació nutricional correcta a la població.

— Assessorar les administracions públiques, els mitjans de comunicació, la

indústria alimentària i la població en general en temes relacionats amb la nutrició.

— Contribuir a la lluita en contra dels trastorns alimentaris i en contra de l'obesitat.

— Actuar com a element dinamitzador i coordinador de projectes d'investigació bàsica, clínica i epidemiològica relacionats amb la nutrició.

— Desenvolupar iniciatives en el camp de la docència en aspectes relacionats amb la nutrició, en col·laboració amb les universitats.

— Assessorar a les administracions públiques en diferents problemes relatius a la competència i l'exercici professional en l'àmbit de la nutrició clínica.

Organització

Els grups que formen el CCNIEC són els següents:

- Grup de Recerca Nitrogen-Obesitat (Departament de Nutrició i Bromatologia, Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca Nutrició, Alimentació, Creixement i Salut Mental (NUTCRSM) (Facultat de Medicina de Reus, Universitat Rovira i Virgili).
- Grup de Recerca en Nutrició Comunitària (CRENC) (Parc Científic de la Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca en Nutrigenòmica (Universitat Rovira i Virgili).
- Grup Laboratori de Biologia Molecular, Nutrició i Biotecnologia - Nutri-genòmica (Universitat de les Illes Balears).
- Grup d'Estudi de l'Estat Nutricional - Biodisponibilitat d'Elements Minerals (BIONUTEST) (Universitat de València).
- Grup de Recerca Observatori de l'Alimentació (ODELA) (Parc Científic de la Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària Infanto-juvenil (Hospital Clínic de Barcelona).
- Grup de Recerca en Nutrició i Fisiologia (Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca Unitat de Nutrició, Medi Ambient i Càncer (UNAC) (Institut Català d'Oncologia - IDIBELL).
- Grup de Recerca Unitat Funcional d'Obesitat (Hospital Clínic de Barcelona).
- Grup de Recerca Fundació Dieta Mediterrània (Fundació Dieta Mediterrània, Barcelona).
- Grup de Recerca Risc Cardiovascular i Nutrició (Institut Municipal d'Investigació Mèdica, Barcelona).
- Grup de Recerca Antioxidants Naturals: Polifenols (Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca en Lípids (IDIBAPS) (Hospital Clínic de Barcelona).
- Grup de Recerca en Nutrigenètica i Genòmica Cardiovascular i de l'Obesitat (Facultat de Medicina de la Universitat de València).
- Grup de Recerca en Medicina Interna (Hospital Clínic de Barcelona).
- Grup de Recerca Nutrició, Lípids, Genòmica Nutricional i Risc Cardiovascular (Universitat Rovira i Virgili / Hospital Universitari Sant Joan de Reus).
- Grup de Recerca Aspectes Nutricionals i Bromatològics dels Lípids (Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca en Nutrició Comunitària i Estrès Oxidatiu (Universitat de les Illes Balears).
- Grup de Recerca Amines i Poliamines Bioactives dels Aliments (Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca Antioxidants - Tecnologia de Productes Vegetals (Universitat de Lleida).
- Grup de Recerca Qualitat Nutricional i Tecnològica dels Aliments (Universitat de Barcelona).
- Grup de Recerca Nutrició i Salut Mental (Universitat Rovira i Virgili).

Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural

Director: Joan A. Argenter i Giralt

Creació de la Càtedra

El 25 de febrer de 2002, la UNESCO i l'IEC signaren el conveni de creació de la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació. L'organisme internacional i la institució hoste n'han mantingut la vigència d'acord amb el procediment establert per a la renovació periòdica del conveni. Durant aquest període, la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació promogué i cooperà amb projectes i activitats orientats a l'etnoeducació, l'objectiu de la qual és l'elaboració de programes escolars basats en la llengua, la cultura i els valors propis d'aquells qui en són destinataris: les comunitats que són desposseïdes d'aquests valors precisament allí on més caldria respectar-los, el sistema escolar.

La Càtedra UNESCO ha contribuït, doncs, en projectes que afecten aspectes que el sistema oficial no preveu, sigui perquè la llei n'és aliena sigui perquè resta inaplicada.

Amb data 25 de febrer de 2012, la UNESCO i la institució hoste acorden la conversió de la Càtedra UNESCO de

Llengües i Educació en Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural.

La Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural fomenta un sistema integrat d'activitats d'investigació, formació, informació i documentació en el camp de la diversitat lingüística i cultural.

Objectius

És objectiu de la Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural contribuir a l'estudi i la recerca, la documentació i el manteniment de la diversitat, l'elaboració de projectes orientats al seu coneixement, la conscienciació social i política sobre la seva incertesa i la difusió de bones pràctiques en la gestió dels problemes que hi són inherents.

Projecte de recerca

Arxiu d'Història Oral de Joan Miralles (AHOJM) (2014-2017)

L'Arxiu d'Història Oral de Joan Miralles conté els enregistraments d'àudio i vídeo duts a terme per Joan Miralles i Monserrat des del 1969 fins al moment actual. En els primers anys, l'enregistrament es va fer amb un magnetòfon Grundig TK 14 L de bobina oberta i després amb diversos aparells tipus casset i vídeo. El material

ha estat digitalitzat recentment i se n'ha millorat la qualitat de so. En total, el nombre d'enregistraments arriba a les set-centes hores. Els materials han estat classificats en sis grups temàtics segons la categoria dels interlocutors o la temàtica de les gravacions. El projecte de la Càtedra UNESCO se centra en un d'aquests grups:

— Gent des Pla. L'objectiu és la reconstrucció de la vida quotidiana dels pobles de la comarca des Pla de Mallorca sense costa des de la Restauració fins a la Guerra Civil a base de fonts orals, complementades amb fonts escrites i imatges. La temàtica és prou variada: història de vida, coneixement de la naturalesa, cultura popular material, cultura popular oral, usos i costums, creences i història local. Els enregistraments es feren entre 1969 i 1994 amb 310 informadors i informadores. Es completen les dades de les fitxes dels informadors i informadores, i es transcriuen les entrevistes d'acord amb els criteris de transcripció aprovats per la Comissió Tècnica d'Assessorament Lingüístic (CTAL) de la Universitat de les Illes Balears i la Secció Filològica de l'IEC. Es constitueix una base de dades de manera que el material sigui fàcilment consultable. Es fa una recerca de material gràfic (fotografies antigues i documentació escrita, manuscrita o inèdita, complementària de les fonts orals, junt amb noves fotografies de persones o indrets en relació amb l'entrevista).

Activitats

Seminari de recerca col·laborativa sobre llengües i cultures

Estructurat en dues jornades: «Documentació col·laborativa en llengua i cultura. Raons i beneficis. L'exemple del tsafiki», el 5 d'abril de 2017 a l'IEC, i «Documentació col·laborativa: ¿Qué, cómo y por qué?», el 6 d'abril a la UAB. En les darreres dècades, la recerca sobre pobles indígenes ha incorporat els mateixos indígenes com a investigadors, més enllà del rol de simples informants. Aquest canvi implica una transformació en les polítiques, les estratègies i la metodologia de camp. El seminari serví per a exposar com s'ha desenvolupat un projecte modèlic en aquest sentit, el projecte de documentació del tsafiki, una llengua de la família sud-barbacoa parlada a l'Equador per uns dos mil cinc-cents parlants, que en una vintena d'anys ha descrit, documentat, traduït i elaborat un diccionari digital.

Els ponents són Connie S. Dickinsson, doctora en lingüística per la Universitat d'Oregon (EUA) i professora de la Universitat Regional Amazònica IKIAM (Equador), i Alfonso Aguavil, investigador tsàchila i director del grup de recerca tsàchila Pikitsa.

Presentació del llibre Els gitanos

catalans de França, d'Eugeni Casanova
L'acte fou organitzat juntament amb DIPLOCAT i Pagès Editors i tingué lloc a la seu de l'IEC el dia 15 de febrer de 2017.

Hi intervingueren Joandomènec Ros, president de l'IEC; Joan A. Argenter, de la Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural; Albert Royo, secretari general de DIPLOCAT; Eulàlia Pagès, directora de Pagès editors, i Eugeni Casanova, autor.

Participació en seminaris i congressos

El director de la Càtedra fou participant invitat en el seminari internacional *Language vitality in social context / Vitalitat lingüística en el context social*, que tingué lloc a la Universitat de Barcelona els dies 6 i 7 d'octubre de 2016. Organitzat per l'Smithsonian Center for Folklife and Cultural Heritage i el Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA), tingué per objectiu el debat sobre els fonaments del programa de recerca Sustaining Minority Languages in Europe (SMiLE).

Laboratori de Fonètica

Director: Daniel Recasens

El Laboratori de Fonètica de l'Institut d'Estudis Catalans desenvolupa projectes de recerca de fonètica experimental des del 1990 sota la direcció del lingüista Daniel Recasens, i la participació de personal contractat i becari procedents dels camps de l'estadística.

S'ocupa de l'estudi de les característiques articulatòries i acústiques dels

Publicacions

CASANOVA, Eugeni. *Els gitanos catalans de França: Llengua, cultura i itineraris de la gran diàspora*. Barcelona: Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural de l'IEC, 2016. [Coedició amb Pagès Editors]

GONZÁLEZ VENTURA, Josefa Leonarda. *Ku'va chachi ñivi ñuu chikua'a, iyoyatin nduta ñu'un, ñuu nduva / La alimentación de la gente de Jicayán, en la costa de Oaxaca*. Volum I. Barcelona: Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural de l'IEC, 2016.

Tochemet [enregistrament musical]. Buenos Aires: Wichi Lhomet; Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural, 2017. [1 disc àudio + 1 llibret]

dialectes catalans i de les tendències de canvi fonètic i fonològic en català antic i en català actual. També investiga els mecanismes de producció i coarticulació de vocals i consonants del català. Per a dur a terme la recerca disposa d'un equipament per a l'enregistrament i l'anàlisi articulatòria i acústica de sons de parla (magnetòmetre, electropalatògraf, electroglotògraf, equip Kay Elemetrics) i també està equipat per a preparar tests de percepció i de temps de reacció per a l'avaluació de

l'efectivitat de paràmetres acústics en la identificació de fonemes i sons.

Coordina un grup de recerca consolidat de la Generalitat de Catalunya, participa en altres projectes de recerca i publica articles en llibres i en revistes de prestigi en el camp de la fonètica experimental, de la lingüística i de la filologia: *Diachronica*; *Estudis Romànics*; *Journal of the Acoustical Society of America*; *Journal of Phonetics*; *Journal of Speech, Language and Hearing Research*; *Language and Speech*; *Phonetica*, i *Speech Communication*.

Projectes en curs

Producció i coarticulació de vocals i consonants del català amb la tècnica d'ultrasons

Té per objectiu l'estudi dels mecanismes que fan servir els parlants durant la producció de vocals i consonants del català en diferents condicions contextuais, com per exemple en grups de consonants. Les dades s'obtenen amb la tècnica d'ultrasons, que permet visualitzar la configuració de les regions anterior i posterior de la llengua en les cavitats oral i faríngia, respectivament.

Durant el curs 2016-2017, s'ha enllestit l'anàlisi de les dades d'ultrasons

de grups consonàntics i se n'han començat a redactar els resultats en forma d'articles. També s'han enregistrat i processat noves dades sobre producció de consonants amb la tècnica d'ultrasons.

Fonètica experimental i fonètica històrica del català i d'altres llengües romàniques

Té per objectiu la investigació de les causes articulatòries i acusticoceptuals del canvi fonètic i l'aplicació dels coneixements adquirits a la fonètica històrica del català i d'altres llengües romàniques.

Durant el curs 2016-2017, s'ha treballat en l'edició llibre que recull els treballs presentats al 3rd Workshop on Sound Change, que tingué lloc a Salamanca el 4 de març de 2016 (RECASENS, D.; SÁNCHEZ MIRET, F. *Production and perceptual mechanisms in sound change*, Lincom Europa, Munic), i ha sortit publicat el llibre *Fonètica històrica del català*, de Daniel Recasens, editat per Nicolau Dols, en el número 80 de la col·lecció «Biblioteca Filològica», amb el suport de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats (ICREA) i el Grup de Recerca Consolidat d'Investigació en Fonètica Experimental, de la Generalitat de Catalunya.